

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH**

Katowice, dn. 31.10.2013r.

RKT-61-45/12/SB

DECYZJA Nr RKT-34/2013

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko „Bellavit” Sp. z o.o. w Raciborzu,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działania „Bellavit” Sp. z o.o. polegające na:

1. umieszczaniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„W razie rezygnacji Kupującego z zamówienia wpłacony zatek przepada na rzecz Sprzedającego”*, które zostało uznane za sprzeczne z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz.1225), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

2. umieszczaniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„Kupujący w okresie gwarancyjnym ma obowiązek powiadomić sprzedającego w formie pisemnej o wadach towaru lub opisać występujące wady i określić swoje żądania zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Cywilnego”*, które zostało uznane za sprzeczne z art. 11 w zw. z art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechania ich stosowania.**

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 267) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) **umarza się jako bezprzedmiotowe** postępowanie w części dotyczącej praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez „Bellavit” Sp. z o.o. w Raciborzu bezprawnych działań noszących znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na umieszczaniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„Klient zgadza się z dopłatą za ponad standardowe rozmiary*

pod warunkiem obustronnego porozumienia”, które mogło zostać uznane za sprzeczne z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz.1225), co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, nakłada się na „Bellavit” Sp. z o.o. w Raciborzu **karę pieniężną**, z tytułu naruszenia zakazów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji w wysokości **3 771 zł** (słownie: trzech tysięcy siedmuset siedemdziesięciu jeden złotych).

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 oraz art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 267) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się „Bellavit” Sp. z o.o. w Raciborzu, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego Przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie **30 złotych** (słownie: trzydziestu złotych), w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z urzędu przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające o sygnaturze akt RKT-405-10/12/SB w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością „Bellavit” Sp. z o.o. w Raciborzu (zwanej dalej także Spółką lub Przedsiębiorcą) występowało naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm., zwanej dalej także uokik).

W dniu 14 grudnia 2012 r. postanowieniem nr 1 (dowód: karty nr 1-2) wszczęte zostało z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Spółkę bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

I. umieszczeniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„Klient zgadza się z dopłatą za ponad standardowe rozmiary pod warunkiem obustronnego porozumienia”*, które może zostać uznane za sprzeczne z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

II. umieszczeniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„W razie rezygnacji Kupującego z zamówienia wpłacony zadatek przepada na rzecz Sprzedającego”*, które może zostać uznane za sprzeczne z art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

III. umieszczeniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„Kupujący w okresie gwarancyjnym ma obowiązek powiadomić sprzedającego w formie pisemnej o wadach towaru lub opisać występujące wady i określić swoje żądania zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Cywilnego”*, które może zostać uznane za sprzeczne z art. 11 w zw. z art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowienie nr 1 wraz z zawiadomieniem o wszczęciu postępowania w sprawie podejrzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, a także Postanowienie nr 2 wraz z zawiadomieniem o zaliczeniu w poczet dowodów, zostało skierowane na adres zgodny z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego – zwanym dalej także KRS. Powyższa korespondencja została zwrócona do Urzędu. Na kopercie umieszczone zostały adnotacje: „nie zastałam Awizowano, Awizowano powtórnie, Zwrot nie podjęto w terminie” (dowód: karta nr 18). Kolejne pisma z 13 lutego 2012r. oraz 15 kwietnia 2013r. kierowane do Spółki na adres zgodny z danymi umieszczonymi w KRS również zostały zwrócone. Umieszczone na nich były adnotacje: „nie zastałam Awizowano, Awizowano powtórnie, Zwrot nie podjęto w terminie” (dowód: karty nr 19-23, 27). Również kolejne pisma były zwracane z takimi samymi adnotacjami.

(tajemnica przedsiębiorstwa) (dowód: karta nr 28).

Do Przedsiębiorcy na adres zgodny z danymi umieszczonymi w KRS zostało skierowane zawiadomienie o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o prawie do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w sprawie (dowód: karta nr 31).

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

„Bellavit” Sp. z o.o. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nr 130045 (dowód: karty nr 15-16).

Prowadzona działalność polega na sprzedaży produktów poza lokalem przedsiębiorstwa w domach konsumentów oraz na spotkaniach zorganizowanych w wynajętych salach. Przy zawieraniu umów z konsumentami wykorzystywany jest wzór umowy pn. „zamówienie” zawierający następujące postanowienia:

pkt 3 „Klient zgadza się z dopłatą za ponad standardowe rozmiary pod warunkiem obustronnego porozumienia. W przypadku zamówienia towaru niestandardowego sprzedawca pobiera zadatek w wysokości 15% wartości towaru. W razie rezygnacji Kupującego z zamówienia wpłacony zadatek przepada na rzecz Sprzedającego”,

pkt 5 „Kupujący w okresie gwarancyjnym ma obowiązek powiadomić sprzedającego w formie pisemnej o wadach towaru lub opisać występujące wady i określić swoje żądania zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Cywilnego” (dowód: karta nr 8).

Stosowany wzór zamówienia jest stosowany od października 2010r. (dowód: karta nr 7). Na potwierdzenie stosowania przedmiotowego wzoru przedstawione zostały umowy faktycznie zwarte z konsumentami (dowód: karty nr 9-13).

Zgodnie z przekazanymi informacjami przez naczelnika Urzędu Skarbowego Spółka (tajemnica przedsiębiorstwa) (dowód: karta nr 28).

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 24 ust. 2 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

W przypadku, gdy doszło do naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu na podstawie art. 26 ust. 1 tej ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie przedmiotowa przesłanka została spełniona, istniała możliwość poddania zachowania przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania przez niego praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Na mocy art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów,
- praktyka musi być bezprawna.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 672 ze zm.) wynika, że Przedsiębiorcą jest

¹ Konrad Kohutek: Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to Spółka prawa handlowego, która prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, stąd przy ustalaniu jego treści należy odwołać się do orzecznictwa sądowego. Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy orzekł też, że *„praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”*.

W rozważanym przypadku Przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży produktów poza lokalem przedsiębiorstwa w domach konsumentów oraz na spotkaniach zorganizowanych w wynajętych salach. Analiza warunków umów wykazała, iż nie określono żadnych ograniczeń co do możliwości zawarcia przez konsumentów umów ze Spółką. Dlatego też zostało uznane, iż adresatami oferty są wszyscy potencjalni konsumenci, którym przedstawiana jest oferta. W związku z powyższym zostało stwierdzone, iż zarzucane w decyzji praktyki naruszają nie tylko interesy ekonomiczne konsumentów, którzy już zawarli oceniane umowy, ale też mogą naruszać interesy przyszłych potencjalnych klientów Spółki. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności stwierdzone zostało, iż rozważane praktyki, o których mowa w punkcie I sentencji niniejszej decyzji godzą w zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny

zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejki, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/.

Normy chroniące konsumentów mają na celu zapewnienie równowagi między profesjonalnym uczestnikiem obrotu a konsumentem. Podstawowym instrumentem służącym realizacji tego zadania jest zapewnienie konsumentom zawarcia kontraktu w oparciu o warunki umowy, którego postanowienia będą zgodne z przepisami prawa. „Konsument ma prawo do kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielkości ofert na rynku” (wyr. SN III SK 7/06)².

W przypadku dwóch pierwszych zakwestionowanych praktyk zarzucone zostało wpisanie w warunki umów postanowień, które regulują ich realizację w sposób sprzeczny z ustawą z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz.1225) – zwaną dalej także ustawą o ochronie niektórych praw konsumentów. Bezprawność w tym przypadku polega na ukształtowaniu kontraktów w sposób mniej korzystny dla konsumentów niż wynika to z ww. ustawy. Powoduje to, że postanowienia takie są bezprawne.

W punkcie III postanowienia o wszczęciu postępowania zarzucono Przedsiębiorcy stosowanie postanowienia sprzecznego z ustawą z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.) - zwaną dalej także ustawą o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej. Tak jak w przypadku wcześniejszych praktyk, zakwestionowane postanowienie określa prawa konsumentów w sposób mniej korzystny niż ustawa. Tym samym ukształtowanie warunków umowy w sposób sprzeczny z ww. ustawą należy uznać za bezprawne.

Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki, które muszą zostać spełnione w niniejszej sprawie, aby móc uznać stosowane praktyki za bezprawne, konieczne jest dokonanie oceny poszczególnych zakwestionowanych praktyk.

I.1 W zakresie punktu I.1 sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka dotyczy umieszczenia w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: *„W razie rezygnacji Kupującego z zamówienia wpłacony zadek przepada na rzecz Sprzedającego”*, które zostało uznane za sprzeczne z art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów.

Art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów stanowi, iż nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne).

Pkt 3 umowy stanowi, iż *„Klient zgadza się z dopłatą za ponad standardowe rozmiary pod warunkiem obustronnego porozumienia. W przypadku zamówienia towaru niestandardowego sprzedawca pobiera zadek w wysokości 15% wartości towaru. W razie rezygnacji Kupującego z zamówienia wpłacony zadek przepada na rzecz Sprzedającego”*.

Zgodnie z przytoczonym postanowieniem w przypadku zamówienia towaru niestandardowego, sprzedawca pobiera zadek. Z wyjaśnień Przedsiębiorcy wynika, iż

² Szerzej: pod redakcją T. Skoczny: Komentarz Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, CH Beck, Warszawa 2009, s. 969-970

sprzedaje konkretne produkty, tj. (tajemnica przedsiębiorstwa). Jak wynika z całości postanowienia niestandardowość dotyczy jego rozmiaru, przy czym jak zostało stwierdzone wcześniej z warunków umów nie wynika jaka wielkość byłaby wielkością standardową. Dlatego też konsument, nie ma możliwości zweryfikowania, czy nabywany produkt jest produktem standardowym, czy takim nie jest. Natomiast Przedsiębiorca może dowolnie stwierdzić, iż sprzedawany produkt ma niestandardowe rozmiary i zobowiązać konsumenta do wpłacenia kwoty określonej jako zadatek.

Zgodnie z przepisem ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów regulującej warunki zawierania umów poza lokalem przedsiębiorstwa nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne) (art. 2 ust. 2 tej ustawy). Dodatkowo zgodnie z przepisami ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, w razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. (...) Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty (art. 2 ust. 3 ww. ustawy). Tym samym w sytuacji, gdy konsument wpłacił jakąkolwiek kwotę, to w sytuacji odstąpienia od umowy Przedsiębiorca musi zwrócić wpłaconą kwotę wraz z odsetkami. Nie ma w tym przypadku znaczenia sposób nazwania tej opłaty.

W treści postanowienia zostało stwierdzone, iż w przypadku rezygnacji z dokonanego zamówienia wpłacony zadatek przepada. Postanowienie nie mówi wprost, iż sformułowanie „rezygnacja” obejmuje sytuację odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od zawarcia umowy. Ocena całości warunków umów nie wykazała regulacji, która by określała rozliczenie jakie zostanie przeprowadzone z konsumentem w sytuacji skorzystania z prawa do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni. Dlatego też konsumenci mogą uznać, iż również w sytuacji odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia nie mają prawa do uzyskania zwrotu wniesionych wcześniej kwot. W efekcie tego mogą nie dochodzić swoich praw. Taka interpretacja tego postanowienia wynika z faktu, iż dla konsumentów sformułowania „odstąpienie od umowy” oraz „rezygnacja Kupującego z zamówienia” są sformułowaniami bliskoznacznymi. Dlatego też mogą uznać, iż prawo Przedsiębiorcy do zatrzymania wartości określonej jako zadatek stosuje się także w sytuacji odstąpienia od umowy w terminie 10 dni.

Biorąc pod uwagę powyższą interpretację przepisów prawa oraz dokonania ustalenia stanu faktycznego Prezes Urzędu stwierdził, iż wpisanie do warunków umów zacytowanego powyżej postanowienia, które uprawnia Spółkę do zatrzymania wpłaconych przez konsumenta kwot, narusza interesy konsumentów oraz jest bezprawne.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki wynikające z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. bezprawność działania Przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, należało orzec jak punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji i nakazać zaniechania stosowania zakwestionowanej praktyki.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. I.1 sentencji decyzji.

I.2 W zakresie punktu I.2 sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka dotyczy umieszczenia w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: „*Kupujący w okresie gwarancyjnym ma obowiązek powiadomić sprzedającego w formie pisemnej o wadach towaru lub opisać występujące wady i określić swoje żądania zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Cywilnego*”, które zostało uznane za sprzeczne z art. 11 w zw. z art. 1 ust. 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej.

Art. 1 ust. 1 i 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej stanowi, iż ustawę stosuje się do dokonywanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedaży rzeczy ruchomej osobie fizycznej, która nabywa tę rzecz w celu niezwiązanym z działalnością zawodową lub gospodarczą (towar konsumpcyjny). Do sprzedaży konsumenckiej nie stosuje się przepisów art. 556-581 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny.

Zgodnie z art. 11 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży, uprawnień unormowanych w niniejszej ustawie nie można wyłączyć ani ograniczyć w drodze umowy zawartej przed zawiadomieniem sprzedawcy o niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową. W szczególności nie można tego dokonać przez oświadczenie kupującego, że wie o wszelkich niezgodnościach towaru z umową.

„Uprawnienia wynikające z ustawy o sprzedaży konsumenckiej nie mogą zostać ograniczone bądź wyłączone na podstawie umowy zawartej przed zawiadomieniem sprzedawcy o niezgodności towaru z umową. Natomiast zdanie drugie, chociaż literalnie mogłoby na to wskazywać, nie jest konsekwencją ani jednym z przykładów na przypadek określony w zdaniu pierwszym. Pomimo tych językowych zawłości regulację zawartą w art. 11 należy interpretować jako zakaz wyłączenia bądź ograniczenia omówionych wyżej uprawnień w drodze umowy pomiędzy stronami umowy sprzedaży konsumenckiej, zawartej przed zawiadomieniem sprzedawcy o niezgodności towaru. Ustawa zatem w celu ochrony strony typowo słabszej wyłącza w tym aspekcie zasadę swobody umów, ponad autonomią woli kupującego stawiając jego słuszny interes. Na podstawie argumentum a fortiori za niedopuszczalne należy uznać także klauzule wyłączające bądź ograniczające uprawnienia kupującego, które zostały narzucone w postaci wzorca umownego bądź tzw. indywidualnej klauzuli narzuconej. Narzucona może bowiem zostać także treść jednostronnego oświadczenia nabywcy, a to wtedy, gdy dla zawarcia umowy będzie on zmuszony do wyrażenia na nie zgody bez możliwości wpływu na jego zastrzeżenie oraz treść” / komentarz Marleny Pecyny do art. 11 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, LEX/el., 2003/.

W ocenianym przypadku mamy do czynienia ze sprzedażą produktów konsumentom, tym samym stosuje się do niej regulacje określone w ustawie o szczególnych warunkach sprzedaży. Natomiast zakwestionowane postanowienie „zamówienia” stanowi, iż „*Kupujący w okresie gwarancyjnym ma obowiązek powiadomić sprzedającego w formie pisemnej o wadach towaru lub opisać występujące wady i określić swoje żądania zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Cywilnego*”. Postanowienie to zawęża prawo konsumentów do dochodzenia roszczeń jedynie do przepisów Kodeksu cywilnego. Jednak w przypadku dokonania zakupu towarów przez konsumentów mogą oni dowolnie wybrać tryb dochodzenia roszczeń. Mogą wybrać tryb określony w warunkach gwarancji, jak i określony w ustawie o szczególnych warunkach sprzedaży. Zgodnie z ww. ustawą o szczególnych warunkach sprzedaży postanowienia umowy nie mogą sugerować jedynie jednej drogi dochodzenia roszczeń. Natomiast brzmienie postanowienia wyłącza prawo konsumentów do dochodzenia roszczeń z tytułu niezgodności zakupionego towaru z umową na podstawie ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży.

Postanowienia umów są podstawowym źródłem informacji o prawach, jakie przysługują konsumentom. Konsumenti otrzymując konkretne warunki regulujące realizację umowy mogą uważać, iż zbędne jest weryfikowanie ich o faktyczne przepisy prawa mające zastosowanie do zawartych umów. Dlatego też tak ważne jest, aby określane w umowach warunki nie kształtowały praw konsumentów w sposób mniej korzystny niż prawa wynikające z ustaw. Również nie powinny powoływać się w sposób ogólny na regulacje, które mogą w określonym zakresie nie mieć zastosowania do zawartych umów (art. 1 ust. 1 i 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży). Dodatkowo umowy nie mogą ograniczać,

czy też wyłączać praw przyznanych konsumentom przez regulacje ustawowe o czym mowa w art. 11 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży.

Ponieważ przytoczone powyżej postanowienia umów w sposób niezgodny z regulacjami ustawy kształtują warunki umów zawieranych przez Spółkę z konsumentami, Prezes Urzędu uznał, iż Spółka stosowała w tym zakresie bezprawną praktykę.

Biorąc pod uwagę powyższą interpretację przepisów prawa oraz dokonania ustalenia stanu faktycznego Prezes Urzędu stwierdził, iż przez wpisanie do warunków umów zacytowanego powyżej postanowienia Spółka naruszyła interesy konsumentów oraz, iż jest ono bezprawne.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki wynikające z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. bezprawność działania Przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, należało orzec jak punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji i nakazać zaniechania stosowania zakwestionowanej praktyki.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. I.2 sentencji decyzji.

II. Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości albo w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania odpowiednio w całości albo w części. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego, o której mowa w art. 105 § 1 k.p.a. oznacza, że brak jest któregoś z elementów pozwalających na rozstrzygnięcie sprawy co do jej istoty. Bezprzedmiotowość postępowania wynikać może zarówno z przyczyn podmiotowych (np. śmierć strony, ustanie bytu prawnego osoby prawnej), jak i przedmiotowych (np. w przypadku stwierdzenia, że organ który prowadził postępowanie na żądanie strony, nie był właściwy, a także gdy strona wnosi o wydanie decyzji tożsamej w decyzją uprzednią).

Zgodnie z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie, do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem art. 84. Biorąc pod uwagę powyższe, w sytuacji rozstrzygnięcia również co do części z zakwestionowanych praktyk innego, niż przewiduje ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W związku z powyższym zastosowanie ma powyżej przytoczony art. 105 § 1 k.p.a.

Postępowanie zostało wszczęte w związku z podejrzeniem naruszenia art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

W przedmiotowym przypadku postępowanie wszczęto również w sprawie podejrzenia stosowania bezprawnego działania noszącego znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającego na umieszczaniu w treści dokumentu umowy pn. „zamówienie” postanowienia: „*Klient zgadza się z dopłatą za ponad standardowe rozmiary pod warunkiem obustronnego porozumienia*”, które mogło zostać uznane za sprzeczne z art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów.

Art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów stanowi, iż kto zawiera z konsumentem umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, powinien przed jej zawarciem poinformować konsumenta na piśmie o prawie odstąpienia od umowy w terminie, o którym mowa w art. 2 ust. 1, i wręczyć wzór oświadczenia o odstąpieniu, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresem zamieszkania (siedziby); obowiązany jest także wręczyć konsumentowi pisemne potwierdzenie zawarcia umowy, stwierdzające jej datę i rodzaj oraz przedmiot świadczenia i cenę.

Analiza przedmiotowego postanowienia wykazała, że na jego mocy konsument będzie zobowiązany do dokonania dopłaty lecz tylko w przypadku obustronnego porozumienia. Gdy strony nie porozumieją się co do tej kwestii, konsument nie będzie zobowiązany do dokonania dopłaty. Dlatego też brak było podstaw w niniejszym postępowaniu do oceny przedmiotowego postanowienia przez pryzmat faktycznie stosowanej praktyki względem konsumentów oraz przepisów ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów.

W związku z faktem, że nie zaistniała powyżej opisana przesłanka, Prezes Urzędu uznał za zasadne umorzyć postępowanie w części opisanej w punkcie II sentencji decyzji.

Wobec powyższego należało orzec, jak w punkcie II sentencji decyzji.

III. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszania celowo, czy też nieumyślnie. Dlatego też Prezes Urzędu ma prawo nałożyć karę pieniężną z tytułu stosowania praktyki, gdy narusza ona interesy konsumentów bez względu na to, czy przedsiębiorca ponosi winę za jej stosowanie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszania przepisów ustawy, a także uprzednie naruszanie przepisów ustawy.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Zawodowy (profesjonalny) charakter świadczenia usług wymaga prowadzenia działalności w sposób zapewniający poszanowanie dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, co wiąże się z respektowaniem obowiązujących przepisów prawa. Pełni ona funkcję represyjną oraz prewencyjną. Funkcja represyjna ma stanowić dolegliwość dla przedsiębiorcy łamiącego prawo oraz ma na celu przymuszenie go do zaniechania stosowania bezprawnych praktyk. Natomiast funkcja prewencyjna ma na celu doprowadzenie do niestosowania zakwestionowanych praktyk w przyszłości. Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki, Prezes Urzędu uznał za celowe nałożenie na Przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu stosowanych praktyk.

Oceniane praktyki wiązały się z ukształtowaniem warunków sprzedaży w sposób mniej korzystny niż wynikało to z przepisów prawa. W wyniku stosowania praw jakie przyznawały Spółce zakwestionowane postanowienia mogła ona uzyskiwać dodatkowe korzyści finansowe wynikające z podniesienia ceny w stosunku do ceny wpisanej do umowy, zatrzymać zadatek. Dodatkowo ograniczone zostały prawa konsumentów do dochodzenia roszczeń na podstawie ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży.

Przedmiotem postępowania były warunki, na jakich Spółka zawiera z konsumentami umowy poza lokalem przedsiębiorstwa. Analiza zgromadzonych w niniejszej sprawie informacji nie wykazała, aby praktyki były stosowane umyślnie. Jednak ponieważ zgodnie z 106 ust. 1 pkt 4 uokik kara może zostać nałożona choćby przedsiębiorca stosował praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów nieumyślnie, Prezes Urzędu za uzasadnione uznał nałożenie przedmiotowej kary.

Dokonując określenia wysokości nałożonej kary wzięto pod uwagę następujące przesłanki: Oceniane warunki umów były wykorzystywane od października 2010r. (dowód: karta nr 7). Tym samym można uznać, iż praktyki były stosowane przez długi czas. Na podstawie danych wpisanych w Krajowym Rejestrze Sądowym nie stwierdzono, aby Spółka

zaprzeszała prowadzenia działalności gospodarczej. Przedsiębiorca nie wykazał, aby zaprzestał zawierania umów obejmujących zakwestionowane postanowienia. Dodatkowo prowadzona działalność nie obejmuje znacznego obszaru terytorialnego. Spółka wyjaśniła, iż umowy są zawierane na terenie województw śląskiego, opolskiego, małopolskiego oraz sporadycznie na terenie województw świętokrzyskiego, łódzkiego oraz dolnośląskiego (dowód: karta nr 7).

Na podstawie analizy zgromadzonych informacji Prezes Urzędu uznał, iż brak jest w niniejszej sprawie przesłanek zarówno obciążających, jak i łagodzących, które należałoby uwzględnić przy wyliczeniu ostatecznej wysokości kary.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszych kar powinien być przychód osiągnięty przez Przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2012r. (tajemnica przedsiębiorcy). Dlatego też Prezes Urzędu wykorzystał metodologię wyliczenia kary określoną w art. 106 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Art. 106 ust. 4 tej ustawy stanowi, iż w przypadku gdy przedsiębiorca nie osiągnął przychodu w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, Prezes Urzędu może ustalić karę pieniężną w wysokości do dwustukrotności przeciętnego wynagrodzenia. Zgodnie z art. 4 pkt 16 uokik przez przeciętne wynagrodzenie - rozumie się, przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw za ostatni miesiąc kwartału poprzedzającego dzień wydania decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie odrębnych przepisów. Zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 16 października 2013r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw we wrześniu 2013r. (Dz. U. GUS. 2013 r. 40), wynagrodzenie to wyniosło 3 770, 91 zł.

Biorąc pod uwagę powyższą metodologię Prezes Urzędu nakładając karę w wysokości **3 771 zł** (słownie: trzech tysięcy siedmiuset siedemdziesięciu jeden złotych), nałożył równowartość około 1-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w danym okresie, co stanowi, jedynie 0,5 % kary maksymalnej określonej w art. 106 ust. 4 uokik, jaką Prezes Urzędu mógłby nałożyć na przedsiębiorcę w sytuacji, gdyby przedsiębiorca nie osiągnął przychodu. Jest ona adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiszczyć w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

IV. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie natomiast z art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną. W związku z powyższym postanowiono obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości **30 złotych** (słownie: trzydziestu złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, stosownie do art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Maciej Fragsztajn